

„'t Seghen Waert”

Kwartaalblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

opgericht 12 januari 1949

7e jaargang, nr 3
juni 1988

DE ZOETERMEERSE KAASHAL

voor:

**BOERENKAAS
GOUDSE KAAS
BUITENLANDSE KAAS
VERS GEBRANDE
NOTEN**

en

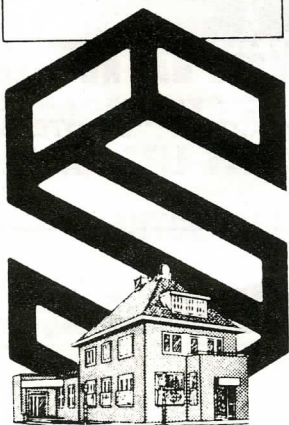
BOERENKARNEMELK

KOOPCENTRUM DORPSSTRAAT
TEL. 163445

KOOPCENTRUM MEERZICHT
TEL. 215037

ZOETERMEER

Uw pand verkopen?
Bel Van der Spek!

van der spek

MAKELAARDIJ, VERZEKERINGEN.
HYPOTHEKEN, TAXATIES
DORPSSTRAAT 50 (t.o. OUDE KERK),
2712 AM ZOETERMEER, 079-167771*

exklusief voor u!

weloverwogen gekozen dames en herenmode

Kwaliteit
blijkt vaak
in het gebruik,
laat U
zich daarom
adviseren door

van Waay
vaktmensen in mode

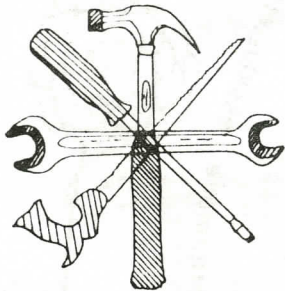
damesmode:
dorpstraat 89-91 - tel. 163167

herenmode:
dorpstraat 163a - tel. 163910
zoetermeer

HANG EN SLUITWERK, BEVEILIGINGEN, GEREEDSCHAPPEN, HOUT

V
E
R
F

P
L
A
A
T
M
A
T
E
R

CAMMERAAT

K
A
S
T
E
N

S
A
N
I
T
A
I
R

HET ADRES VOOR U !

STATIONSSTRAAT 48
ZOETERMEER
TEL 079-163731

ELEKTR.GEREEDSCHAP, IJZERWAREN, HOBBY-ARTIK., SLEUTELS

MET DE BOUWHOF
IS HET GEEN KUNST MEER

Smeitsir
Open haarden
Licht- en vloertegels
Bouwmaterialen
Badkamers
Elektrische
materialen en
Zuiggereedschappen
Ijzerwaren
gereedschappen
Behang
Verf
Hout

Energie zuinige
kuchels
Werkuierafdeling
ovz.

dealer:
Black en Docher
Bakita AEG

BLEISWIJKSEWEG 11 ZOETERMEER
TEL 079-310700 · 310701 · 311679

- van der stik -

Kerkenhof 1-5
2715 RP Zoetermeer
Tel. 079-51 67 00 - b.g.g. 51 51 51

Dealer van:

*Alfa maakt de weg
quadrond*

meerzicht & van maanen

BOVAG - VAMOR VERKEERSSCHOOL

EDISONSTRAAT 81 - ZOETERMEER - TEL. 079 - 31.21.00 *

**VERHUUR VAN BEDRIJFSWAGENS
PERSONENAUTO'S EN
DOE-HET-ZELF VERHUISWAGENS**

AUTORIJLESSEN

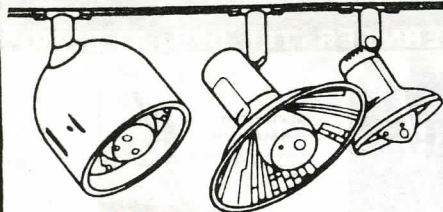
Wij geven ook rijles voor motorfiets, vrachtauto, aanhangwagen en autobus.

Dorpsstraat 83 — Tel. 16 33 29
Zoetermeer

500m² verlichting in Zoetermeer

Vele mogelijkheden en toepassingen. Zowel in modern als klassiek!

Kortom een bezoek waard!

Interieurverzorging
Kleinmeubelen
Verlichting

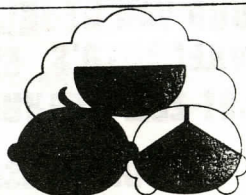
Zoetermeer
Dorpsstraat 198
Telefoon 079-166488

2 SPECIAALZAKEN ONDER ÉÉN DAK

FAMILUX

FAMILUX

Huishoudspeciaalzaak

BABYHALLEN

Babyspeciaalzaak

ROOS - DORPSSTRAAT 156 - TELEFOON 163103

f o t o a t e l i e r

L I N T H O U T

D o r p s s t r a a t 6 8 t e l . 1 6 3 0 8 4

Kwartaalblad van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer

7e jaargang, nr 3

juni 1988

Dagelijks Bestuur Historisch Genootschap

Voorzitter: C.A.L.v.Wieringen, Mauritsstraat 10;
tel.163764
Secretaris: R.Grootveld, Redelaan 54; tel.419012
Penningmeesters
algemeen: P.van den Dool, Vlamingstr.16;tel.164773;
postgiro 4788145
contributies: A.C.Switzar, Voorhamstraat 41;tel.312907;
postgiro 3426901
Ledenadministr.: Mevr.S.Brandhorst-Sonneveld, Voorweg 182;
tel.517047

Redactie: Mevr.C.J.Moerman-v.Voorst, Irenelaan 15;
tel.163487
A.van Noort, Mauritsstraat 8; tel.163559

Archeologische Werkgroep Zoetermeer (AWZ)

Voorzitter: G.C.Dullaart, Savelsbos 14; tel.517860
Secretaris: Mevr.K.Moesker, Kersengarde 1;tel.312047
Penningmeester: D.v.d.Kolk, Coornherthove 32; tel.212808

Contactpersonen overige werkgroepen

Familiewapens: C.A.L.v.Wieringen, Mauritsstraat 10;
tel.163764
Interviews oude
Zoetermeerders: H.Klos, Leidsewallen 60; tel.166502

UITBREIDING C.Q. AANVULLING ACTIVITEITENKALENDER

5. 6 en 13 augustus: Kerkepad in Voorburg, Rijswijk, Zoetermeer, Bleiswijk en Zevenhuizen;
 - b. 17 september: Monumentendag;
 - c. .. september: Lezing over de wereldberoemde Goudsche Glazen, gevolgd door een excursie naar Gouda;
 - d. .. oktober: Lezing van de heer Pronk over huismerken en familiewapens;
 - e. .. november: Open avond in ons museum, Dorpsstraat 7, met toelichting op het tentoongestelde door de heer G. Dullaart.
- c., d. en e. zijn nog in voorbereiding. U wordt verzocht t.z.t. de plaatselijke pers te raadplegen voor de juiste data.

* * *

J U B I L E U M

Op de voorkant van het kwartaalblad kunt u lezen: opgericht 12 januari 1949. Dat houdt dus in, dat 'Oud Soetermeer' 12 januari 1989 40 jaar bestaat. Dit jubileum kunnen en willen we niet ongemerkt laten voorbijgaan. Op de laatstgehouden bestuursvergadering kwamen de volgende suggesties naar voren: fotowedstrijd; extra lezingen; verzoek aan de inwoners van Zoetermeer om oude foto's en documenten - al of niet in bruikleen - aan 'Oud Soetermeer' af te staan. Dit verzoek richten we dan nu reeds aan onze leden. Het bestuur is ervan overtuigd, dat er in kasten en op zolders nog heel wat materiaal aanwezig is waar 'Oud Soetermeer' heel blij mee zou zijn. Dus duik eens in oude schoendozen enz. enz. Op de eerste pagina van dit blad vindt u voldoende adressen waar u uw vondsten kwijt kunt. Ook oude gereedschappen en gebruiksartikelen zijn zeer welkom. Het bestuur verwacht hier heel wat van, maar aan u de taak om deze verwachting tot werkelijkheid te maken. In het oktobernummer hopen wij uitgebreider op het aanstaande jubileum terug te komen.

LEDENBESTAND

Wij heten de volgende nieuwe leden welkom in onze vereniging:

1. E. Amersfoort, Kalmoesvaart 2
2. P. Amersfoort, Kalmoesvaart 2 (jeugdlid)
3. Fam. A. Atteveld, Savelsbos 264
4. mevrouw J.N. van Berghen, Vederkruidvaart 9
5. H.J.A. Boelhouters, Scheveningsebos 42
6. G.H. Buytendorp, Westland 3
7. D.J.C. van Eyk, Voorweg 82
8. mevrouw L. Hanzen, John Fordstrook 4
9. T. de Jonge, Mariaplaats 16
10. N. van der Kaaij, J.C. Bloemhove 54
11. mevrouw C. Koppers, P.C. Boutenshove 83
12. C. Kraal, Irenelaan 7
13. mevrouw K. Paans, Dirc van de Doortogelaan 742
14. N. Statius-Müller, Vlasakker 13 (jeugdlid)
15. mevrouw Y. Telting, Dijkwater 43
16. F. Vaassen, J. Bellamyhove 16
17. G. Vis, Banckertstraat 1
18. Th. Vollebregt, Irenelaan 37
19. mevrouw M.E. Vijverberg-Kalkema, Stekelbaarssloot 35
20. J. van Wijk, Meerpolder 24

* * *

P I E T E R C R O O N : een uitvinder uit Segwaert

Wie wel eens naar de kabels langszij van een veerpont heeft gekeken tijdens de overvaart, heeft waarschijnlijk nooit in de gaten gehad dat daar een uitvinding en een uitvinder achter schuil gingen. Toch is dat zo.

Een pont, die met behulp van de stroom naar de overzijde vaart, wordt een gierpont genoemd. Gier is in dit geval niet de urine van dieren. Hier betekent gieren: wenden, keren, zwalken en zwaaien. Dat kan met behulp van kabels, die verbonden zijn met een anker in het midden van de stroom. De pont kan daarmee schuin op de stroom worden gehouden. Hoe het allemaal precies werkt, is moeilijk uit te leggen. Daarvoor is het een uitvinding, die overigens wel van enorme betekenis is gebleken.

De uitvinding van de gierpont dateert al van 1599. De Segwaerders mogen er trots op zijn, dat de uitvinder Pieter Gabrielszoon Croon uit hun midden komt. Hij schreef in 1599 een brief naar de Staten Generaal der Geünieerde Nederlanden, dat er met zijn uitvinding 300 à 400 soldaten door één man de rivier konden worden overgezet. Johan van Oldenbarnevelt bemoeide zich er persoonlijk mee. Na enkele proeven van bekwaamheid werd Pieter Croons uitvinding toegepast. Het octrooi werd in 1600 verleend en wie zijn uitvinding toepaste, moest 50 caroles gulden betalen. Omdat de octrooiduur slechts 15 jaar was, is Pieter Croon uit Segwaert er niet rijk van geworden, maar belangrijk had hij zich wel gemaakt.

Er zijn in Nederland naar schatting een zestigtal veerponten van allerlei maten, soorten en voortbewegingsmechanismen. Wie ooit op een gierpont het water overvaart en de kabels ernaast ziet, mag nooit meer vergeten dat Pieter Croon het voortbewegen op de stroom van deze ponten mogelijk heeft gemaakt en dat hij uit Segwaert kwam.

Hoe wij aan deze wijsheid kwamen? Johan Boon (oud Zoetermeerder) uit Twello las het in de bijlage 'Plus' van het Deventer Dagblad en gaf het aan zijn zwager Niek Nieuwenhuyzen mee, die het op zijn beurt weer ter hand stelde aan de redactie van dit blad. En zo gaat dit soort berichten ook met de stroom mee, in dit geval niet over de rivier, maar naar u toe.

Piet Westra.

* * *

K E R K E P A D - 1 9 8 8

4/6 en 11/6 Scherpenzeel, Leersum, Doorn, Cothen, Wijk bij Duurstede; 11/6 en 18/6 Brugge (België); 18/6 en 25/6 Lemmer, Sloten, Harich, Woudsend; 25/6 en 2/7 Willemstad, Fijnaart, Oud-Gastel, Oudenbosch; 6/8 en 13/8 Zevenhuizen, Bleiswijk, Zoetermeer, Voorburg, Rijswijk; 13/8 en 20/8 Winschoten, Heiligerlee, Scheemda, Midwolda, Oostwolde, Finsterwolde; 20/8 en 27/8 Heemskerk, Castricum, Heiloo, Egmond a/d Hoef, Bergen aan Zee; 27/8 en 3/9 Waalwijk, Loon op Zand, Udenhout, Oisterwijk, Berkel-Enschot; 3/9 en 10/9 Utrecht (stadsroute).

T E K O O P A A N G E B O D E N

Wegens overcompleet biedt Oud Soetermeer de volgende boeken en tijdschriften te koop aan:
Jaarboeken Centr.Bur.v.Genealogie 1956, 1963-1966, 1968-1970, 1972 f. 20 per stuk;
Verkade albums Kamerplanten (1928) en Cactussen (1931) f. 25 per stuk;
De Christen (theologische verhandeling) 2e-5e en 7e deel, 1773-1778 f. 30 samen;
Oranje knipselboek 1979 f. 5;
Gedenkboek twaalfeneenhalfjarig huwelijk koningin Juliana en Prins Bernhard 1949 f. 20;
Tijdschrift Heemschut 1971-1976 (met hiaten) f. 15.
Informatie bij Ronald Grootveld, tel. 41.90.12.

* * *

ZOETERMEER IN VROEGER EEUWEN (4)

Drs. Van der Linden wendde zich bij zijn onderzoek naar de oudste 'kolonisten' in deze streken naar Duitsland, omdat ook hem de emigratie van West-Nederland uit naar Duitsland niet onbekend was. Een van de emigratiegebieden in West-Duitsland is de 'Bremer Marsen' (mars = moeras). De oudste akte, die hierop betrekking heeft, dateert van 1106. Hij ontdekte bij zijn naspeuringen, dat drie nederzettingen in de 'Bremer Marsen' vrijwel identiek waren aan drie nederzettingen ten noorden van de Oude Rijn, nl. Esselijkerwoude, Rijnsaterwoude en Leimuiden. Daar uit oude documenten blijkt, dat de drie genoemde dorpen reeds in 1063 elk een kapel hadden, volgt hieruit dat ze reeds vóór dat jaar gekoloniseerd waren. Op grond van andere gegevens komt hij tot het jaar 1000 voor het begin van die kolonisatie.

Voor onze gebieden geeft Drs. Van der Linden als volgorde van ontginning: 1. Zoetermeer vóór 1100, 2. Zegwaart na 1200, 3. Rokkeveen nog later. Drs. Hoefnagel komt in zijn boek 'Zoetermeer, een Hollands tweelingdorp' tot een nog nauwere begrenzing van het ontstaan van Zoetermeer, nl. tussen 1000 en 1063. Zijn redenering - waar m.i. geen speld tussen te krijgen is - luidt als volgt: Zoetermeer was een bottingdorp (en Zegwaart niet). Botting komt van

'bod-ding'; bod hangt samen met geboden, dat wat verplicht was en ding is een oud woord, nog terug te vinden in ons woord 'rechtsgeding'. De graven van Holland bezochten oorspronkelijk alle plaatsen in hun graafschap en hielden daarbij een rechtzitting, het 'bod-ding'. Alle kosten, aan zo'n bezoek verbonden, kwamen voor rekening van zo'n bezochte plaats. Later - we weten niet precies wanneer - vervielen deze werkbezoeken. Maar de daaraan verbonden kosten werden vervangen door een soort belasting, die eveneens de naam kreeg van 'bodding', later 'botting' genaamd. Alle dorpen in het graafschap, die deze belasting betaalden, stonden op de zgn. 'bottinglijst'. Op deze lijst, die bewaard is gebleven, komt Zoetermeer wel voor maar Zegwaart niet. Verder vermeldde de lijst o.a. het reeds genoemde Esselijkerwoude, maar Rijnsaterwoude en Leimuïden weer niet. Daar we weten dat de drie laatstgenoemde nederzettingen reeds in 1063 bestonden, volgt hieruit dat in ieder geval in 1063 de botting als belasting reeds was afgeschaft, en dat Zoetermeer dus in 1063 al bestond!

Vóór werkelijk tot kolonisatie werd overgegaan, moesten eerst geregeld worden:

a. de financiën, b. het bestuur, c. de waterstaatkundige organisatie.

a. De financiën

De ontginners kochten voor een meestal gering bedrag de grond van de graaf. Die lage koopsom moest de ontginners aanlokken, want ontgonnen gebied had voor de graaf meer waarde dan een stuk bos of moeras. Verder betaalden de ontginners een vast jaarlijks bedrag van 1 denier per hoeve. 1 Denier was plm. 1 stuiver, heel weinig dus, ook al houden we rekening met het feit dat je toen met 1 stuiver meer kon doen dan tegenwoordig. 1 Hoeve was plm. 14 ha. Die jaarlijkse 'pachtsum' dienen we dan ook meer te zien als een erkenning van het gezag van de graaf.

b. Het bestuur

Hier waren drie mogelijkheden: (1) de nieuwe ontginning lag binnen een reeds bestaand ambacht (ambacht is

vergelijkbaar met gemeente); (2) de nieuwe ontginning werd toegevoegd aan een naburig ambacht; (3) de nieuwe ontginning was basis van een nieuw ambacht. Dat laatste was het geval met Zoetermeer. De leiding van zo'n ambacht berustte bij de schout, die ook vaak de leider van de ontginning was.

c. De waterstaatkundige organisatie

Hierbij draaide het vooral om de vraag waar het overtollige water heen moest. Dit was ook van belang, omdat de waterafvoer nog al eens tot conflicten met andere ambachten leidde. Zoetermeer loosde zijn overtollige water op het gelijknamige meer, vanwaar de reeds eerder genoemde Zwet (nu Weipoortse Vliet) voor verdere afvoer naar de Oude Rijn zorgde. Later, toen de mond van de Oude Rijn bij Katwijk verzandde, moest al het overtollige water van de gebieden ten noorden van Zoetermeer, via de Haarlemmermeer, op het IJ worden geloosd.

(wordt vervolgd)

* * *

C E L L E N T E K O R T

Wie mocht menen, dat 'cellentekort' een typisch verschijnsel is van onze tijd, zal na lezing van onderstaande 'noodkreet' uit 1431 (!) allicht tot de conclusie komen: er is niets nieuws onder de zon.

Gevangenis van Benthuyse

Philips etc. Ruwart en Oir van Holland, van Zeeland en van Vriesland doen cont (= delen mede) allen luden dat onsen gemijnden Heer Jan van Heemstede getoont heeft onsen Rade, dat sijne ondersaten van Benthuyzen bij wijlen (= soms) sulcke rebellicheit ende ontstantelicken (= ontoelaatbare) saken hantieren ende bedrijven, dat hem van noden is (= dat hij het nodig oordeelt) dat hij se dair aff corrigeren moet, 't welke hij niet wail doen en can (= wat hij niet goed doen kan) sonder groten coste en moeyenisse, overmits dat hij in sijne Heerlickheyt van Benthuyzen geen slot off vasticheyt en heeft, die ondadige (= misdadigers) gevangen

inne te houden ende te sluyten, ende hebben dairom hem, Heer Jan voirnoemt, gemachticht en geconsenteert (= toestemming gegeven) machtigen en consenteren mit desen brieue tot wat tijden (= wanneer) sijn ondersaten voirschreven (= eerder genoemd) sulke ontstantelicke saecken doen, dat hem van noden is, dat hij se daerom vangen moet, dat hij die dan gevangen voeren mach van Benthuysen tot (= naar) Heemstede off tot Noortwijck deur die lande van Holland, daer hij die vastsetten mach, sonder yet (= iets) dairan te misdoen tegen ons off yemant van onsentwegen. Dit sal geduyren tot onsen wederseggen. Ten oirconde etc. gegeven den 13.dach in Mey M.CCCCXXXI (= 1431).

De taal in dit stuk is deels 15e, deels 17e eeus. Dit komt doordat het oorspronkelijke document uit 1431 verloren is gegaan. Bovenstaande is een afschrift uit de 17e eeuw, toen was het 15e eeuwse stuk er dus kennelijk nog wel.

* * *

DE TOREN VAN DE OUDE KERK IN ZOETERMEER

De ambachtsheer van Zoetermeer, in ons geval Jacob van Wijngaarden (1595-1650), had het recht van benoeming van kerkmeesters van de plaatselijke kerk. Deze kerkmeesters kan men het beste vergelijken met de tegenwoordige kerkvoogden. In de katholieke kerk kent men deze functionarissen nog steeds. Ieder jaar werd per 1 januari een kerkmeester benoemd voor twee jaar, waarmee werd bereikt, dat er altijd een nieuwe kerkmeester samen met een 'oude' dienst deed. Er waren altijd een Zoetermeerder en een Zegwaarder samen in functie, die belast waren met de materiële zaken van de kerkelijke gemeente. Zij hielden toezicht op het onderhoud aan de kerk en de kerkelijke eigendommen en deden alle betalingen. De voor het tweede jaar in functie zijnde kerkmeester liet aan het einde van het jaar door de secretaris van het ambacht de kerkrekening schrijven, waarin alle inkomsten en uitgaven verantwoord waren. Deze rekening werd dan letterlijk afgehoord door de schouten en de predikant in de consistoriekamer met open

kerkmeesters met een afschrift van dat octrooi genoeg moesten nemen.

Een bezoek aan het Rijksarchief in Den Haag om de octrooi-registers van de Staten te raadplegen, leverde het volgende op:

Jacob van Wijngaarden diende een verzoekschrift in waarin hij uiteenzette dat de kap van de toren enige tijd geleden was afgewaaid en dat bijgevolg een gedeelte van het houtwerk van de toren vermolmd was. De kerk kon f. 3000,- opbrengen en de dorpen Zoetermeer en Zegwaard zouden beide nog eens f. 1000,- op tafel leggen. De openbare aanbesteding van het werk had in april 1642 plaats, maar eenmaal begonnen, bleek dat f. 5000,- niet genoeg was om de toren te kunnen herstellen. Arbeidsloon en materialen waren duurder dan begroot, en het werk kon toch niet halverwege worden gestaakt! Bovendien had de kerk vanwege 'desselfs oudtheyt' van jaar tot jaar meer kosten te dragen en het gebouw mocht toch niet vergaan! Met zulke argumenten zou een subsidieverzoek heden ten dage nog wel worden ingewilligd. Zo ook in 1642. De Staten van Holland vergunden de ambachtsheer op 17 juli 1642 om voor een periode van zes jaar de volgende belastingen te heffen: 1 gulden per ton bier, 3 stuivers per stoop (ca 2 liter) brandewijn en 2 stuivers per stoop Franse wijn van alle herbergiers en tappers in Zoetermeer en Zegwaard - en dat waren er nogal wat! Bovendien mocht hij van alle ingezetenen 6 stuivers per ton bier heffen. De opbrengsten zouden alleen aan de kerk en de toren mogen worden besteed. Men vraagt zich af, waarom Jacob van Wijngaarden de kerkmeesters met een eigen verzoekschrift had gepasseerd; de bestemming van de opbrengst stond immers al vast. De winst voor heer Jacob en in het eerste verzoek waarschijnlijk voor de kerk - zat hem in het feit, dat het in die tijd zeer gebruikelijk was de belastinginning te verpachten. De pachter betaalde vooraf de geschatte belastingopbrengst en moest dan maar zien dat hij de penningen inde bij de belastingbetalers. Uiteraard bleef hierbij makkelijk iets aan de strijkstok hangen.

De wantoestanden, die hier later het gevolg van waren, leidden in 1747 tot het pachtersoproer, waarna Willem IV, na een stadhouderloos tijdperk, tot algemeen erfstadhouder werd benoemd.

In Zoetermeer stroomden de belastingen blijkbaar binnen, want in de kladrekening van 1643 verantwoordden de kerkmeesters een uitgave aan een ketelboeter, die wat aan de rand van de appel op de toren had gewerkt. Deze gouden appel staat nu nog onder het haantje. Bovendien werd geld uitgegeven voor het verspreiden van de aankondigingen voor de verkoop van het hout van de steigers over de omliggende dorpen. Zowel in 1643 als in 1644 ontving de koster enige stuivers van mensen die op de toren waren geweest, waarschijnlijk om het nieuwe werk te bezichtigen.

In 1644 werd de kerk opnieuw gevloerd met blauwe hardsteen en werden de bordessen in de galmgaten vermaakt. Hiermee hadden de normale uitgaven hun aanvang weer genomen.

Ronald Grootveld.

* * *

EEN INTERVIEW MET OUDE ZOETERMEERDERS

In het kader van de werkgroep 'Interviews oude Zoetermeesters' zijn op 15 februari van dit jaar de heren H. Klos en P. Roos geïnterviewd. Daarbij kwamen o.a. de volgende onderwerpen ter sprake:

- hoe was de situatie thuis, hoe woonde, werkte, sliep en at men vroeger?

- hoe is de oorlog in Zoetermeer verlopen?

Als eerste een interview met de heer H. Klos, waarna in het volgende nummer van dit blad het interview met de heer P. Roos volgt.

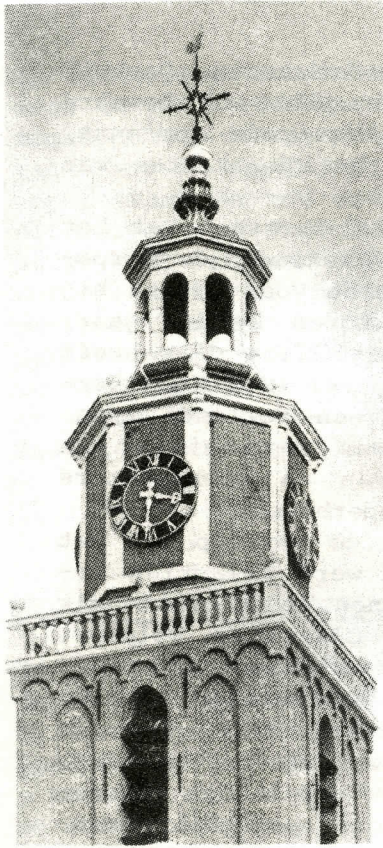
1. Hendrik Klos

Henk Klos werd in 1932 geboren als jongste zoon in een gezin van veertien kinderen. Vader Theunis Klos woonde toen in de Molenstraat in Zegwaard. Een jaar later verhuisde het gezin naar de Leidsewallen, alwaar Henk Klos nu nog woont. Vader Theunis was veehandelaar en schaapscheerder. De grootvader van Henk Klos, Piet Klos, was koedrijver geweest. Dat hield in, dat hij om twee uur 's nachts begon met het verzamelen van de koeien die de volgende morgen op de markt moesten zijn. Daarvoor ging hij te voet bij de verschillende boeren langs. Grootvader liep regelmatig

deuren, zodat ook het publiek mee kon luisteren. Dankzij deze rekeningen, waarvan er vele (van 1610 af) bewaard zijn gebleven in het archief van de Hervormde Gemeente, kunnen wij een kijkje nemen in de kerkelijke keuken van die tijd.

Velen in Zoetermeer kennen ongetwijfeld de steen met het jaartal 1642 in de toren van de Oude Kerk aan de Dorpsstraat. Zo'n steen zit er natuurlijk niet voor niets: hij wijst op een (bouw)activiteit aan de toren in dat jaar. Even terzijde: de kerk zelf dateert uit 1785; daar heeft deze steen dus niets mee te maken. De heer Hoefnagel vermeldt reeds in zijn boek 'Zoetermeer een Hollands tweelingdorp' dat de toren gedeeltelijk was omgewaaid en in 1642 werd herbouwd. De rekeningen van de kerkmeesters verschaffen ons nog vele verdere bijzonderheden:

In 1640 werd reeds geld ontvangen uit de verkoop van het oude hout van de afgebroken toren en werd belasting betaald voor de aanschaf van 83.000 stenen en 50 hoed kalk (ca 500 hl.). De timmermannen Pieter Claesz en Wolphert Adriaensz kregen betaald voor afbraakwerkzaamheden en er werden 200 delen hout aangeschaft. Johan Harlaer, schout van Zoetermeer, had in 1638 al kosten gemaakt, toen in zijn huis vergaderd was over het opbouwen van de toren. In datzelfde jaar was Dirck van Brantwijck uit Leiden gekomen om een bestek te maken en de 'perfecte maat' te nemen. Uiteraard hadden de kerkmeesters kosten gemaakt bij hun bezoek aan de ambachtsheer in verband met de bouw. Jacob van Wijngaarden woonde namelijk in Den Haag aan de Lange Vijverberg. Waarschijnlijk gingen de kerkmeesters te paard; het is echter ook mogelijk, dat zij per schuit voeren. De rekeningen van 1641-1643 zijn helaas verloren gegaan. Gelukkig zijn er nog wel enkele kladjes uit 1642 en 1643 aan ons overgeleverd. Vooral de kladrekening van 1642 geeft belangrijke informatie, omdat daar een post in voorkomt voor (alweer) de kosten die kerkmeesters hadden gemaakt bij een bezoek aan Den Haag. Het bleek namelijk, dat zij een verzoekschrift hadden ingediend bij de Staten van Holland, waarop zij nu graag een beschikking wilden hebben. Op het kantoor van de Staten werd hun medegedeeld, dat hun verzoekschrift door de ambachtsheer was ingetrokken en dat hij een nieuw had ingediend op zijn eigen naam. Op dat laatste was inmiddels 'octroy vercregen', zodat de

Op deze foto uit 1962
komt de bekroning van
de toren goed
tot zijn recht

De steen in de torenmuur

De voet, waarop de gondelappel rust, was in 1960 danig
door de tand des tijds aangetast.

naar markten in Delft, Leiden, Gouda en Rotterdam. Op de terugweg nam hij dan het nieuwe vee weer mee. Men zei wel eens over grootvader 'dat hij liep op jenever'; b.v. als hij naar Leiden ging, liep hij via de oude weg Stompwijk-Zoeterwoude. Maar om drie uur in de nacht waren de café's niet open. Wel stonden er in het raam van café Het Blesse Paard in Stompwijk twee borreltjes klaar, als ze wisten dat Piet Klos langs kwam. Ook in Zoeterwoude stonden zo zijn borrels klaar. Bij het afrekenen op de markt werd natuurlijk ook nog het nodige gedronken. Op de terugweg naar Zoetermeer moest er in Zoeterwoude en Stompwijk nog worden afgerekend voor de nachtelijke borrel. Bij die gelegenheid nam grootvader er dan nog maar een paar. Piet Klos is op 76-jarige leeftijd gestopt met dit werk. Er is uitgerekend, dat hij toen zo'n 280.000 km. had gelopen.

Henk Klos heeft acht jaar op de lagere dorpsschool gezeten. Het laatste jaar was 'Uitgebreid Lager Onderwijs'. Er werd in dat jaar ook Engels, Duits, handelsrekenen en boekhouden gegeven. Er was echter geen geld om door te leren, en vader was inmiddels invalide geworden. Genoeg redenen dus om snel te gaan werken. Henk Klos kreeg een baan bij de busmaatschappij Citosa (nu West-Nederland), als conducteur op een bus. Hij kreeg daarvoor eerst een opleiding. Het loon bedroeg f. 9,70 in de week. Dat was niet veel. Maar hij ontving wel zo'n 40 à 50 gulden fooi in de week. Dat werd dan gedeeld met de chauffeur. In 1953 kreeg hij nog een opleiding tot chauffeur.

Henk Klos vond het een mooi beroep. Vooral omdat je veel zag van de dorpen en de steden in de omtrek. De bus was in die tijd het enige vervoermiddel, dus je leerde veel mensen kennen. Toen hij verkering kreeg, werden al die onregelmatige diensten 's avonds en in het weekeinde toch een bezwaar. Daarom verliet hij de bus en werd stratenmaker, net als zijn zes oudere broers. In het begin had hij nog wel eens spijt als hij weer blaren op zijn handen had. Toen hij het vak eenmaal goed geleerd had, kreeg hij er ook meer plezier in.

Wat betreft het huis aan de Leidsewallen zeggen de mensen nu: "leuk huisje, maar wel klein". In de tijd dat het gezin Klos aan de Leidsewallen kwam wonen, moest dit grote

gezin in dit 'huisje' leven. De zolder was dan ook met een schot verdeeld in een jongens en een meisjes afdeling. Op iedere afdeling stonden twee tweepersoons bedden met stro-matrassen en paardedekens. De kinderen lagen overdwars in de bedden, soms drie of vier in een bed. Wilde je 's nachts draaien, dan moest iedereen dat tegelijk doen. Voedsel kwam het gezin niet tekort. Vader verbouwde zelf de groente en hield twee varkens voor de slacht. Het brood werd per snee voor iedereen verdeeld en meer kreeg je dan ook niet. En zodra je kon lopen, moest je mee aardappels rapen. Deze werden dan opgeslagen onder de bedstee en buiten in een zogenaamde aardappelpet (een berg aardappelen met riet en zand erover).

Aan tafel was maar beperkte ruimte. De oudere kinderen zaten aan tafel, terwijl de jongsten op de grond zaten tijdens het eten. Als een oudere broer of zus trouwde, dan schoof een jonger kind aan tafel. Toen Henk Klos acht jaar was, zaten ze nog steeds met z'n drieën op de grond.

Er waren in die tijd echt Zoetermeerse gerechten, die door sommigen ook nu nog wel worden gegeten, b.v.

- aardappelen met karnemelk; voor een dubbeltje werd bij de melkfabriek Zeelandia een emmer karnemelk gehaald, als pap werd dan aardappelen met karnemelk gegeten;

- gewassen peren, gekookt met zout spek; de hele peren werden op het bord gelegd met het zoute spek ernaast, door het kookvocht ging dan een lepel mosterd.

In de oorlog ging het wat betreft de voedselvoorziening met de familie Klos niet al te slecht. Er was alleen weinig variatie. Aan geld had je in de oorlogsjaren niets. Als vader Klos ging schaapscheren, dan wilde hij daarvoor ook voedsel in plaats van geld, b.v. vijf kg. tarwe voor een schaap of koe scheren. Het waren dan de kinderen, die met de bakfiets de soms wel 200 kg. tarwe of aardappelen moesten gaan halen. Zo kon je ook bij de gaarkeuken van het Nederlandse leger, dat in Zoetermeer een standplaats had, overgebleven voedsel van die dag krijgen. Dat was goed eten. En zo is het gezin de oorlog doorgekomen.

Als brandstof werden kolen gebruikt, maar die werden schaars in de loop van de oorlog. Achter de Brinkers-fabriek in de Dorpsstraat lag aan de Buurvaart een grote kolenopslagplaats. In de winter werden daar dan wel eens

kolen gestolen. Als de Buurvaart was bevroren, dan kon je daar makkelijk overheen om wat kolen te gaan halen. Toen er geen kolen meer waren, heeft men in heel Zoetermeer de knotwilgen verdeeld als brandstof. Verder werden om dezelfde redenen ook wel spoorbielsen gestolen.

Carola Corporaal
Dirk van der Kolk
Gloria Stuijt

Leidsewallen

* * *

Leidsewallen MILITAIRE OPERATIES IN DE MEIDAGEN VAN 1940

Voor het uitbreken van de oorlog op 10 mei 1940 waren in Zoetermeer al gelegerd een verlichtingseenheid (I VI.A) alsmede een zelfstandige eenheid (I Z.S.A.). De verlichtingseenheid was uitgerust met zoeklichten, de uitrusting van de zelfstandige eenheid is mij niet bekend.

Op 13 mei besloot het opperbevel om, gelet op een dreigende ineenstoring van de Grebbeberg-linie, een pantserafweerfront oostelijk van de residentie in te richten. Om 11.30 uur arriveerde het 3e bataljon van het 12e regiment infanterie (III-12 R.I.) (1) onder bevel van de reserve-majoor H.M.V. van Dijk. Het bataljon was versterkt met één sectie mortieren en één sectie pantserafweergeschut. De 1ste compagnie werd op de rechterflank, de 2e compagnie op de linkerflank opgesteld. Hun opdracht luidde: het aanleggen van antitankversperringen, bij Voorhoekje in de richting van Berkel geheel gesloten en in de richting van Pijnacker, Gouda en Moerkapelle onderbroken. De volgende dag voegde de 3e compagnie zich bij het bataljon en deze werd over de stellingen verdeeld. De uiteindelijke opstelling was:

Rechterflank: langs de Strikkade en de Pissenkade de mortieren (2) in een boomkwekerij bij Voorhoekje, en pantserafweergeschut (3) aan de weg naar Berkel bij de Strikkade 2 stuks en ter hoogte van Katwijk aan de weg naar Pijnacker 1 stuk.

Linkerflank: langs de Rokkeveense- en Zegwaartseweg met pantserafweergeschut bij Den Hoorn en bij de Rijksstraatweg en de spoorlijn.

Voor zover de mitrailleurs niet in stellingen waren betrokken, werden ze als luchtafweer gebruikt. Tevens lag even ten noorden van Zoetermeer op de kruising Zwaardslotseweg/Broekweg nog 1 sectie van 1-II-9 R.I. Verder werden 1 sectie bij de molen en 2 secties bij de spoorbaan, waar die de Delftsewallenwetering kruist, opgesteld. Tevens werd in de toren van de R.K.kerk nog een uitkijkpost ingericht. 2 Secties van de 3e compagnie werden als reserve in hotel De Gouden Leeuw gelegerd. Tot slot werd er in een school nog een verbandpost ingericht. Los van een enkele beschieting en bomaanval door Duitse vliegtuigen is er niets bijzonders gebeurd, totdat men op

15 mei het bericht van de capitulatie ontving. Blijkbaar heeft de verlichtingsafdeling wel gevechtscontact met Duitse parachutisten gehad (wellicht richting Wilsveen/-Nootdorp?), want aan één officier en één mindere werden respectievelijk het Bronzen Kruis en de Bronzen Leeuw uitgereikt.

Voor zover mij bekend, zijn er in Zoetermeer geen militairen gesneuveld.

Bron: 'De strijd tegen de luchtlandingstroepen rondom 's-Gravenhage mei 1940' (1954)

Noten:

- (1) Minus de 3e compagnie, deze was als begeleiding van Duitse krijgsgevangenen naar IJmuiden gestuurd en 1 sectie van de 2e compagnie, die met munitie naar Rotterdam was gestuurd.
- (2) 80 mm mortieren (max. 6 stuks).
- (3) 47 mm antitankkanonnen (max. 6 stuks).

A.H. Bos (c) 1988

* * *

VERSLAG LEDENVERGADERING 25 NOVEMBER 1987

Bij de vergadering waren 35 leden en belangstellenden aanwezig.

1. Opening

De heer Van Wieringen opent voor de eerste maal als voorzitter de vergadering om 20.00 uur. Hij geeft een overzicht van de gebeurtenissen uit de afgelopen tijd. Hij wijst er op, dat het beheer van 't Oude Huis wel wat meer hoofdbrekers kost dan de oudheidkamer, voornamelijk op financieel gebied. Het bestuur heeft over dat laatste punt binnenkort een gesprek met de wethouder van cultuur. Staande herdenkt de vergadering de leden die ons in het afgelopen halfjaar zijn ontvallen.

2. Verslag ledenvergadering 14 mei 1987

Mevrouw Moerman vraagt of het reservelid van de kascommissie automatisch het volgende jaar lid is. Het bestuur deelt mee, dat dit slechts vorige keer toevallig was, maar dat het geen regel is. De voorzitter memoreert nog dat de opmerkingen van de heer Klos destijds naar genoegen geregeld zijn. Het verslag wordt goedgekeurd.

3. Mededelingen

Volgend jaar zullen er meer lezingen worden georganiseerd. Vast staan reeds 17 februari (heraldiek) en 13 april (Gouda, tevens ledenvergadering). In de tweede week van januari zal een informatieavond voor de suppoosten worden gehouden. In september en november staan eveneens lezingen op het programma. De excursies in de zomer en nazomer zijn nog niet vastgesteld. Wellicht is het werkeiland Neeltje Jans een idee. Mevrouw Stuijt en de heer Schmidt zullen per 1-1-1988 het bestuur verlaten. De voorzitter noemt enkele van de vele activiteiten die de heer Schmidt in de afgelopen achteneenhalf jaar voor de vereniging heeft gedaan: het museum, het kwartaalblad, de p.r. en de vertegenwoordiging in de St.Molen De Hoop. Mevrouw Stuijt blijft nog wel de suppoostenadministratie bijhouden. De ledenadministratie wordt overgenomen door mevrouw Brandhorst. Mevrouw Stuijt wordt middels een fraaie ruiker bedankt voor haar inzet in de afgelopen periode. De heer Schmidt is helaas afwezig.

4. Verslag archeologische werkgroep

De heer Dullaart deelt mede, dat de Nederlandse jeugdbond ter bestudering van de geschiedenis in de zomer twee weken te gast is geweest bij de AWZ. Zij hebben meegeholpen bij het project Leidsewallen. In Rokkeveen worden de ontwikkelingen in de gaten gehouden en desnoods wordt daar gegraven wanneer zich een gelegenheid voordoet. Het project Palenstein wordt inmiddels afgewerkt in 't Oude Huis. Een tentoonstelling over deze ridderhofstede, die in april 1988 wordt geopend, is in voorbereiding. De AWZ neemt onder het thema 'veenwinning' deel aan de tentoonstelling van de AWN in Den Haag in mei 1988. In 1987 zijn weer meer donaties binnengekomen dan het jaar daarvoor. De voorzitter van de AWZ dankt alle gulle gevers daar heel hartelijk voor. Zonder die giften is het werk van de AWZ niet mogelijk. Tot slot verzoekt hij de leden of zij nog materiaal betreffende Palenstein, Dorpsstraat 108, de Brinkersfabriek of de veenwinning bezitten. Graag even een seintje!

5. Contributieverhoging

Een verhoging van de contributie wordt dit jaar niet nodig geacht. Vele leden betalen al meer dan de minimum bijdrage. Bovendien is het voor sommige leden niet mogelijk meer dan f 20,- te betalen. Een groot ledental is ook belangrijk!

6. Begroting 1988

De penningmeester licht de financiële situatie toe: het verenigingsgedeelte van de begroting levert een batig saldo op; de AWZ krijgt een relatief hoog huurbedrag toegerekend, waar dan weer veel giften tegenover staan. Desondanks heeft AWZ in 1987 een tekort van f 2500,- en in 1988 f 2150,-. Na 1988 zijn de reserves op. Voor het museum zijn minimale uitgaven begroot, maar de inkomsten zijn praktisch nihil. Het totale tekort 1987 en 1988 wordt gedekt door een subsidie van het Anjerfonds en een éénmalige subsidie van de gemeente, maar ook hier geldt dat eind 1988 alle reserves opgesoupeerd zijn. Het museum (de vereniging) krijgt in 1988 geen subsidie van de gemeente. Men stelt, dat wij een seizoen zelfstandig moeten draaien. Hoe dat dan na 1988 moet, zal worden besproken met de wethouder in januari a.s. De AWZ en het museum zijn gemeenschapszaken, die niet alleen door de vereniging en haar leden kunnen worden gedragen. Enkele leden merken wat reken- en typfouten in de begroting op. Men vraagt zich af hoe 1989 er uit zal zien. Is sponsoring een idee? Het bestuur meent dat de gemeente de enig echte sponsor is. Bedrijven steunen slechts incidenteel. De verschillende raadsleden waren in 1986/87 positief in hun uitlatingen m.b.t. het museum. Het bestuur heeft daarom toen doorgezet. Men is blijkbaar echter tot nu toe van mening dat de eenmalige startsubsidie van f 12.000,- wel voldoende is. De post educatie wordt onduidelijk bevonden. Educatie is voorlichting e.d. op scholen. Het bedrag is zeer laag gesteld. Het wordt vreemd gevonden, dat de AWZ geen deel van de contributie krijgt toegeschoven. Dit is een historisch gegroeide situatie. De AWZ is een werkgroep en bij tekorten springt de vereniging uiteraard als geheel bij. De grote lasten worden echter veroorzaakt door de typisch archeologische activiteiten en dat moet ook in de begroting tot uiting komen. De begroting wordt na deze op- en aanmerkingen en bedenkingen vastgesteld.

7. Rondvraag

De heer Van der Spek vindt de openingstijden van het museum te lang. Hij zou liever zien dat om 14.00 geopend wordt. Het bestuur zal dat bespreken. De heer Vieveen heeft op de begroting van De Ommedijck een bedrag van f 26,- voor de ambachtsheer van Zoetermeer zien staan en vraagt om opheldering. De secretaris verklaart dat dit een vergoeding is voor het gemis van visrechten in het Zoetermeerse Meer na de droogmaking in 1612. De heer ir R.Ch. Visser van Zoetermeer ontvangt dit bedrag nog ieder jaar als rechtsopvolger van de 17e-eeuwse ambachtsheer. Mevrouw Moerman vraagt waar zij informatie op historisch gebied kan krijgen. De voorzitter verwijst haar naar de secretaris/archivaris.

8. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om ongeveer 21.15 uur.

Na de pauze houdt de heer F.G. Meijer een zeer interessante lezing over het gebruik van glazen voorwerpen door de eeuwen heen. Deze wordt door de aanwezigen met belangstelling gevolgd.

Dit verslag werd in de ledenvergadering van 13 april goedgekeurd.

R. Grootveld, secretaris.

* * *

Inleiding

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer tracht haar doelstelling - het bevorderen van de kennis van de geschiedenis en het verzamelen van voorwerpen met geschiedkundige waarde - onder andere te bereiken door het exposeren van voorwerpen en documenten met betrekking tot de Zoetermeerse geschiedenis.

Vanaf de oprichting in 1949 tot 1977 beschikte de vereniging niet over een eigen tentoonstellingsruimte. In 1977 werd een oudheidkamer aan de Julianalaan geopend. In 1986 tenslotte werd 't Oude Huis in gebruik genomen. Dat bood de gelegenheid voor een professionelere aanpak van de tentoonstellingen. In februari 1987 werd een overzichtstentoonstelling geopend, die in september vervangen werd door een expositie betreffende de Zoetermeerse monumenten.

Eind 1987 bleek dat de vereniging het museum zonder subsidie niet draaiende kan houden. Bovendien legt het museumbeheer een onevenredig groot beslag op de vrije (vrijwillige) tijd van leden van de vereniging, waardoor andere zaken, zoals de archeologische opgravingen, in de knel komen. Na een gesprek met de wethouder van cultuur over deze problemen, is het volgende stuk opgesteld.

Huisvesting

Het museum is gehuisvest in een Rijksmonument aan de Dorpsstraat 7. De expositieruimte (ca. 70 m²) is vooralsnog toereikend voor het houden van wisselende tentoonstellingen. Voor het daarnaast tentoonstellen van de vaste collectie is geen plaats.

De depotruimte is te klein. Verschillende (grotere) voorwerpen staan bij bestuursleden thuis of zijn elders opgeslagen.

In verband met de bijzonder gunstige ligging van het gebouw, stelt het bestuur zich voor dat uitbreiding van de ruimte gevonden kan worden in het uitplaatsen van één of beide mede huurders van het pand (het Instituut Sociaal Raadslieden en de Werkgroep A.A.). Bij (bijvoorbeeld) uitplaatsing van het I.S.R. naar de nieuwe vleugel van het stadhuis, zou de voormalige burgemeesterskamer vrijkomen voor de vaste collectie. Een ruimte buiten de oude dorpskern komt niet in aanmerking voor het museum.

De depotruimte hoeft niet noodzakelijk in het pand zelf te zijn. Een nabij gelegen ruimte zou ook in aanmerking kunnen komen. Te denken valt aan het huren van schuren of garages in de buurt. Klimatologische - en beveiligingsaspecten laten wij voorlopig even buiten beschouwing.

Collectie

De vaste collectie bestaat uit gebruiksvoorwerpen, landbouwwerktuigen, bouwfragmenten, gereedschap, meubilair, archeologische vondsten, foto's en andere afbeeldingen en voorts vele documenten van verschillende aard. De archeologische vondsten zijn Rijkseigendom, de andere voorwerpen zijn eigendom van de vereniging. De collectie breidt zich, mede door gebrek aan middelen, langzaam uit.

Ook voor het restaureren en conserveren van deze stukken ontbreekt geld en menskracht. De archeologische collectie is summier beschreven. De andere voorwerpen zijn in het geheel niet geïnventariseerd. Naast de acquisitie van nieuwe voorwerpen, zou de beschrijving van de gehele collectie één van de voornaamste taken van een aan te stellen conservator worden.

Publieksfunctie

Het informeren van de Zoetermeerse bevolking over de geschiedenis van hun eigen woonplaats, rekent de vereniging tot zijn eerste prioriteit. Vooral in deze snel groeiende stad met veel 'import' is daar naar de mening van het bestuur behoefte aan. Met name vanuit lagere en middelbare scholen is - nu al - veel vraag naar historische informatie.

Ruim 2000 mensen bezochten sinds de opening in maart 1987 het museum.

Behalve een educatief programma, op te stellen door de conservator en uit te voeren door vrijwilligers, dient er een permanente tentoonstelling te komen over de geschiedenis van Zoetermeer. Deze kan dan aangevuld worden met minstens twee maal per jaar wisselende exposities over thema's zoals: Hofstede Meerzicht (sept. '88), vervening, middenstand, boterdorp, polders, land- en tuinbouw, molens, archeologische projecten, genealogie, kartografie enz. Bovendien kunnen dan reizende tentoonstellingen van andere musea tijdelijk binnengehaald worden, mits deze een historisch karakter dragen. Ter afwisseling wordt gedacht aan exposities van het werk van bijvoorbeeld Zoetermeerse beeldende kunstenaars.

Het museum zou tevens ruimere openingstijden dan de huidige (za en zo 13.00-16.00 uur) moeten hebben. De woensdagmiddag komt in aanmerking en in de toekomst mogelijk zelfs alle middagen.

Organisatie

Het museum is een onderdeel van de vereniging Historisch Genootschap Oud Soetermeer. Het wordt geheel beheerd door vrijwilligers. Enkele bestuursleden hebben zich het afgelopen jaar enige kennis op museumgebied eigen gemaakt. Het is echter duidelijk gebleken dat een professionele kracht onontbeerlijk is. Het bestuur

denkt voorlopig aan een deeltijdbaan. Deze zou behalve het beheer van de collectie, tevens het opzetten van tentoonstellingen onder zijn of haar hoede moeten nemen. Hiervoor is een studie kunsthistorie of een opleiding aan de Reinwardtacademie noodzakelijk. Als tussenoplossing voor één of twee jaar zou wellicht een medewerker van de gemeente Zoetermeer of een afgestudeerde Reinwardtacademicus op projectbasis kunnen inspringen. Het is vrijwel uitgesloten dat een conservator alleen tegen onkostenvergoeding aangetrokken kan worden.

De 'museumtak' van de vereniging dient ondergebracht te worden in een aparte stichting. In het bestuur van die stichting zouden dan behalve de vertegenwoordigers van Oud Soetermeer en de conservator, ook deskundigen en de gemeente Zoetermeer zitting moeten krijgen. De bestaande collectie kan door de vereniging in bruikleen aan deze stichting gegeven worden en de vereniging kan zorg dragen voor verdere steun door een 'vrijwilligersleger'.

Financiering

Zoals uit de financiële overzichten blijkt, is Oud Soetermeer niet in staat het museum op eigen kracht te exploiteren.

Het bestuur is van mening dat de tekorten van het museum nimmer mogen drukken op het verenigingsgebeuren of op de archeologische werkgroep (AWZ). Vereniging en AWZ kunnen dankzij contributies en donaties financieel rondkomen. Het museum mag geen financieel obstakel vormen voor het voortbestaan van vereniging en AWZ.

In 1988 kunnen nog enkele reserves en de gemeentelijke startsubsidie aangesproken worden. In en na 1989 is er geen geld meer voor de exploitatie, laat staan voor een professionele kracht. Dit structurele tekort kan onzes inziens slechts opgelost worden door een jaarlijkse injectie van overheidswege. Sponsoring en andere vormen van financiering helpen slechts incidenteel en tijdelijk. Hiermee is niet gezegd dat de vereniging zich voor deze zaken niet zal inzetten!

Samenvatting

Oud Soetermeer kan het Historisch Museum na 1988 niet meer draaiende houden, op financieel noch op personeel gebied.

De depot- en expositieruimten zijn onvoldoende en de collectie dient hoognodig beschreven en geconserveerd te worden.

De belangstelling van het publiek voor het museum is groot en zal zeker nog groter worden door meer wisselende tentoonstellingen - aan thema's is geen gebrek. De openingstijden moeten ruimer worden.

De exploitatie zou gedekt moeten worden door een gemeentelijke subsidie, evenals de kosten van een (halve) conservator.

I N H O U D

Dagelijks Bestuur, enz	blz. 1
Activiteitenkalender	blz. 2
Jubileum	blz. 2
Ledenbestand	blz. 3
Pieter Croon	blz. 3
Kerkepad-1988	blz. 4
Te koop aangeboden	blz. 5
Zoetermeer in vroeger eeuwen	blz. 5
Cellentekort	blz. 7
De toren van de Oude Kerk	blz. 8
Interview H. Klos (oude Zoetermeerder)	blz. 12
Militaire operaties mei 1940	blz. 16
Notulen ledenvergadering nov. '87	blz. 18
Inhoudsopgave	blz. 20
Inhoudsopgave advertenties	blz. 20

A D V E R T E N T I E S

American Cleaning Service.	blz. A5
De Bouwhof	blz. A2
De Bruin	blz. A3
Cammeraat.	blz. A2
Carrosseriefabriek Joost Lamboo.	omslag
Dump Herwijnen	blz. A6
Familux	blz. A4
Jongorius.	omslag
Koot	blz. A7
Linthout	blz. A4
Meerzicht & Van Maanen	blz. A3
De Oase.	omslag
Van Oosterom	blz. A5
Roos Kantoorboekhandel	blz. A7
Rové	blz. A4
Van der Slik Auto-dealer	blz. A2
Van der Slik Taxibedrijf	blz. A5
Van der Spek Makelaardij	blz. A1
Van Waay	blz. A1
De Zoetermeerse Kaashal.	omslag

AMERICAN CLEANING SERVICE

Voor beter kleding reinigen
en reparatie

Stationsstraat 3
Tel. 079-16 41 14

van Oosterom
schoen & mode
dorpsstraat 107 en
telefoon 16 30 29 comfort
zoetermeer

TAXIBEDRIJF *van der stik*

Taxi's voor alle ziektefondsen

Ziekenvervoer ● Trouwauto's ● Rolstoelvervoer

 079 - 515151*

Kerkenbos 9

2715 RP Zoetermeer

HET AVONTUUR BEGINT BIJ DE DUMP

- CAMPINGSPOORT
- SCHIETSPOORT
- WERKKLEDING
- CAMPINGGAS
- OVERLEVINGSSETS
- MESSEN
- LEGERKLEDING
- VRIJETIJDKLEDING

dump
hervijver
dorpstraat 66 zoetermeer

079-
163551

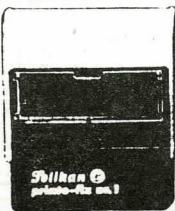
EEN NIEUWE NAAM ALS KADO

Origineel kado-idee van Pelikan, de Printo-Fix stempelautomaat.

Klein genoeg voor uw binnenzak, groot genoeg voor duizenden haarscherpe afdrukken van uw naam.

In boeken, op enveloppen, brieven, etc. In eigen handschrift of andere letter naar keuze. Zo maakt u altijd een goede indruk.

Pelikan

De Printo-Fix stempelautomaat vindt u bij:

loos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 165 2712 AH Zoetermeer

KOOT

oud papier lompen en metalen

VLAMINGSTRAAT 30
ZOETERMEER tel. 079-164196

A A N M E L D I N G S F O R M U L I E R

Ondergetekende geeft zich hierbij op als lid van de Vereniging Historisch Genootschap 'Oud Soetermeer'.

Naam:

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoonnummer:

Geboortedatum (alleen voor jeugdleden 12 t/m 17 jr):

De contributie bedraagt minimaal f. 20,-- per jaar, terwijl een vrijwillige bijdrage voor AWZ (Archeologische Werkgroep Zoetermeer) zeer op prijs wordt gesteld.

Bovenstaand formulier kunt u sturen naar of inleveren bij de secretaris: R.Grootveld, Redelaan 54, 2725 GV Zoetermeer.

KOFFIEBAR DE OASE

AMERIKAWEG 1
TEL : 079 515298

JONGERIUS

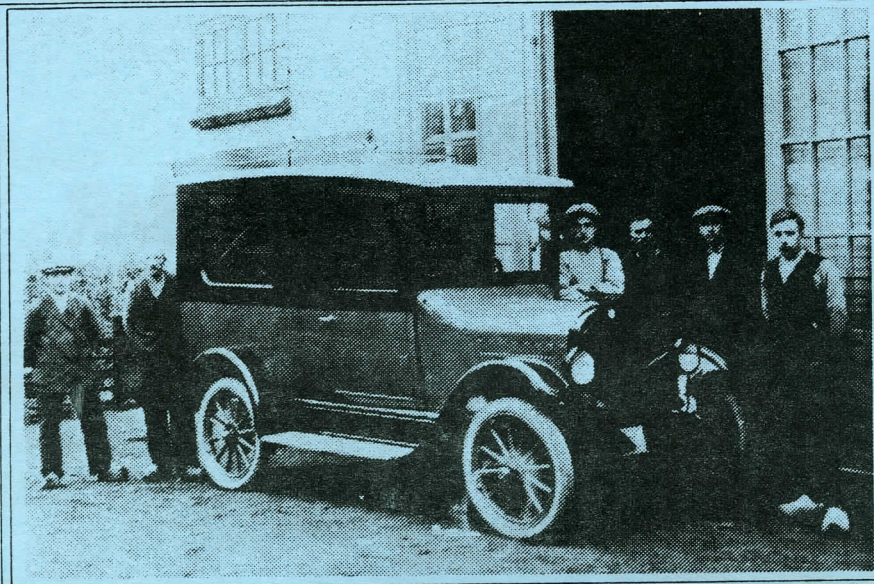
ambachtelijke bakkerij

dorpsstraat 67 (naast oude kerk)
zoetermeer tel. 16 30 73

winkelcentrum seghwaert (petuniatuin 3)
zoetermeer tel. 41 47 93

dorpsstraat 36, benthuizen
tel. 31 37 83

Lambo, in 1918 gestart als wagenmakerij.
De foto toont één van de eerste bestel-
wagens (boter, kaas & eieren) gebouwd op
Chevrolet -1921-

B.V. Carrosseriefabriek Joost Lambo

Fokkerstraat 9 2722NH Zoetermeer Tel.079-316400 Telex 33241

